

60 – היה לו לתנא לשנות את הדין והחילוק באותו אופן עצמו של
 61 תביעת בית מלא פירות, ולכתוב כך, כַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים שְׁפִטור
 62 משבועה, פֶּאֻפֵּן שְׁתַּבְעוּ 'בֵּית מְלֵא', אֲכַל אִם תַּבְעוּ 'בֵּית זֶה מְלֵא',
 63 והנתבע השיב מה שהנחת אתה נוטל, חַיִּיב שְׁבוּעָה.
 64 מחמת קושיא זו נחלק רבא על אביי אֵלֶּא אֲמַר רַבָּא, לְעוֹלָם אֵינּוּ
 65 חַיִּיב, עַד שְׂיִמְעֵנּוּ בְּדָבָר שְׁבַמְדָּה או שְׁבַמְשַׁקְל וְשְׁבַמְנֹן –או
 66 שבמנין, וְיִזְדָּה לוֹ בְּדָבָר שְׁבַמְדָּה וְשְׁבַמְשַׁקְל וְשְׁבַמְנֹן, כלומר, אין
 67 די בכך שבית דין יבינו את שיעור ההודאה והכפירה מתוך טענת
 68 התובע, אלא צריך שיהיו הדברים מפורשים בטענותיהם.
 69 הגמרא מביאה ברייתא רבייטא המסייעת לדברי רבא: תִּנְיָא בְּוֹתֵיהּ דְּרַבָּא
 70 – שנינו בברייתא רבייטא רבייטא, האומר לחבירו פֹּדֵר תְּבוּאָה יֵשׁ לִי
 71 בְּיָדְךָ, וְהִלָּה אֹמֵר אֵין לָךְ בְּיָדִי כְּלוּם, פְּטוֹר מִשְׁבוּעָה, מִפְּנֵי שִׁכְפֵּר
 72 בְּכָל. וכן אם אמר לחבירו מְנוּרָה גְדוֹלָה יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, והשיב הנתבע
 73 אֵין לָךְ בְּיָדִי אֵלֶּא מְנוּרָה קְטַנָּה, אף שהודה במקצת, פְּטוֹר
 74 משבועה, משום שמנורה גדולה וקטנה נחשבות לשני מינים, ואין זו
 75 הודאה ממין הטענה. וכן אם תבע את חבירו אֲזוּרָה – חגורה גְדוֹלָה
 76 יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, והשיב הנתבע אֵין לָךְ בְּיָדִי אֵלֶּא אֲזוּרָה קְטַנָּה, פְּטוֹר,
 77 כיון שאין ההודאה ממין הטענה. אֲכַל אִם אָמַר לוֹ הַתּוֹבֵעַ פֹּדֵר
 78 תְּבוּאָה יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, וְהִלָּה אֹמֵר אֵין לָךְ בְּיָדִי אֵלֶּא לֶחֶם – חצי כור
 79 חֲטִיב, וכן אם תבעו מְנוּרָה פֶת –(במשקל) עֶשֶׂר לִיטְרִין יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ,
 80 והלה משיב אֵין לָךְ בְּיָדִי אֵלֶּא פֶת חֲמִשׁ לִיטְרִין, חֲטִיב, מסיימת
 81 הברייתא: כִּלְלוּ שֵׁל דְּבָר, לְעוֹלָם אֵינּוּ חַיִּיב שְׁבוּעָה מוּדָה בִּמְקַצָּת,
 82 עַד שְׂיִמְעֵנּוּ הַתּוֹבֵעַ בְּדָבָר שְׁבַמְדָּה וְשְׁבַמְשַׁקְל וְשְׁבַמְנֹן, וְיִזְדָּה לוֹ
 83 הַנְּתַבֵּעַ בְּדָבָר שְׁבַמְדָּה וְשְׁבַמְשַׁקְל וְשְׁבַמְנֹן.
 84 מסיימת הגמרא את הראיה מהברייתא: לִשׁוֹן 'כִּלְלוּ שֵׁל דְּבָר' האמור
 85 בברייתא לְאֵתוּי מֵא – מה הוא בא לרבות, לֹא לְאֵתוּי – האם אינו
 86 בא לרבות דין זה, שאף אם תבעו 'בֵּית זֶה מְלֵא' והלה השיב 'מה
 87 שהנחת אתה נוטל', שאינו חייב שבועה, כיון שאינו בכלל דבר
 88 שבמדה ובמשקל ובמנין, וכדברי רבא.
 89 הגמרא מבארת את הדינים האחרים המובאים בברייתא. מקשה
 90 הגמרא: וּמֵאֵי שְׁנָא – מדוע שונה הדין בתביעת מְנוּרָה גְדוֹלָה
 91 ובהודאת מְנוּרָה קְטַנָּה, שפטור לכאורה משום שמה שִׁמְעֵנּוּ לֹא
 92 הוּדָה לוֹ וְזֶה שֶׁהוּדָה לוֹ לֹא מְעַנּוּ, כלומר, שזו הודאה שאינה ממין
 93 הטענה, אֵי הָכִי, אף באופן שתבעו מנורה פֶת עֶשֶׂר לִיטְרִין והודה לו
 94 בֶּפֶת חֲמִשׁ, נִמִּי – גם כן מה שִׁמְעֵנּוּ לֹא הוּדָה לוֹ וְזֶה שֶׁהוּדָה לוֹ
 95 לֹא מְעַנּוּ, ומדוע אמרה הברייתא שחייב שבועה.
 96 מתרצת הגמרא: אֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, הֵבֵא, בְּמְנוּרָה שֵׁל
 97 חֲלִיזוֹת – חתיכות המחוברות זו לזו עֶסְקִינֵן, דְּקָא מוּדָה לִיה מִינָּה –
 98 שהוא מודה לו בחלק מאותה מנורה שהוא תובעו, שתבעו מנורה עם
 99 כמות מסוימת של פרקים והלה הודה במקצתו, והרי זו הודאה ממין
 100 הטענה וחייב.
 101 שואלת הגמרא: אֵי הָכִי, אֲזוּרָה נִמִּי נִתְּנִי – היה לו לתנא לכתוב דין
 102 דומה לגבי חגורה, שיש בה אופן שחייב שבועה, וְלֹקְמֵי בְּרִלְיִי –
 103 ויעמיד התנא את דין זה בחגורה העשויה מהרבה חתיכות
 104 המחוברות בתפירת מחט, ותבעו אזורה בת עשר אמות והודה לו
 105 בשל חמש אמות. אֵלֶּא על כרחק יש לומר דְּלִיִּי לֹא קִתְּנִי – שהתנא
 106 לא שנה אופן של חגורה העשויה מהרבה חתיכות, ואם כן הֵבֵא נִמִּי
 107 לגבי מנורה, בְּשֵׁל חֲלִיזוֹת לֹא קִתְּנִי, ואם כן חזרת הקושיא מדוע
 108 תביעת מנורה בת עשר ליטרין והודאה במנורה בת חמש נחשבת
 109 הודאה ממין הטענה.
 110 מתרצת הגמרא: אֵלֶּא אֲמַר רַבִּי אַבָּא בַר מִמְל, שְׂאֵנִי מְנוּרָה – שונה
 111 הדין לגבי מנורה בת עשר ליטרין, הוֹאִיל וְיָבֹל לְגוּזְרָה – לגרד
 112 ולמעט מעובה וְלֶהַעֲמִידָה עַל חֲמִשׁ לִיטְרִין, באופן שלא יתניב
 113 החילוק בינה לבין מנורה שהיתה מתחילה בת חמש ליטרין, כיון
 114 ששתיהן שוות בגודלן וחלוקות רק בעוביין, ולכן נחשבת בת העשרה
 115 ליטרין ממין המנורה בת החמש ליטרין, אבל במנורה גדולה וקטנה,
 116 שאינו יכול לעשות מהמנורה הגדולה מנורה קטנה, וכן בחגורה
 117 ארוכה שאם יקצרה על ידי חיתוך יהא מקום החיתוך ניכר, הרי זו
 118 הודאה שלא ממין הטענה.

1 נאמר בפרשת שומר חנם (שמות כב ו) 'כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ זֶהוּ כְּלָל,
 2 שהרי לשון זו כוללת כל דבר, ובהמשך הפסוק נאמר 'בְּכֶסֶף או בְּלִים'
 3 וזהו פֶּרֶט – שפירט הפסוק דברים מסוימים, ובסוף הפסוק נאמר
 4 'לְשִׁמּוֹר', שמשמעו כל דבר הנשמר, הרי חֲזוֹר וְכָלֵל, ובכל מקום
 5 שנאמר 'כָּלֵל וּפְרֵט וְכָלֵל' אֵי אֵתָה דִּן ולומר מה'כלל' אֵלֶּא מה
 6 שהוא כְּעוֹן הַפְּרֵט, ויש לדרוש, מַה הַפְּרֵט מְפֹרָשׁ בפסוק שהוא דְּבָר
 7 הַמְּטַלְטֵל וְגוֹפוֹ מְמוֹן, אֵף כֵּן דְּבָר הַמְּטַלְטֵל וְגוֹפוֹ מְמוֹן כלול
 8 בפרשה זו של חיובי שומרים, יִצְאוּ – נתמעטו קְרַקְעוֹת שְׂאֵין
 9 מְטַלְטְלִין, יִצְאוּ עֲבָדִים, שֶׁהוֹקְשׁוּ לְקְרַקְעוֹת, וְיִצְאוּ שְׂטָרוֹת, שְׂאֵף
 10 עַל פִּי שֶׁהֵן מְטַלְטְלִין, אֵין וּפְרֵט מְמוֹן – שהנייר מצד עצמו אינו שוה
 11 כלום ושוויו הוא רק מחמת הראיה שבו. 'הַקְּדָשׁ' – הטעם שנתמעט
 12 הקדש מתשלומי כפל, הוא משום ש'רַעְהוּ' פְּתִיב, שנאמר (שמות כב ו)
 13 'כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, והתמעט בזה הקדש מחיובי שומר חנם.
 14 שנינו במשנה: נוֹשֵׂא שְׂכָר אֵינוּ מְשַׁלֵּם. מבארת הגמרא: מְנַלֵּן דִּין זֶה,
 15 דְּתַנּוּ רַבְּנֵן, נאמר בפסוק (שמות כב ט) לענין שומר שכר 'כִּי יִתֵּן אִישׁ
 16 אֶל רֵעֵהוּ' הרי זה כְּלָל, שלשון זו כוללת כל דבר, 'הַמּוֹר אוֹ שוֹר אוֹ
 17 שֶׁה' הרי זה פֶּרֶט, וְכָל בְּהֵמָה לְשִׁמּוֹר' חֲזוֹר וְכָלֵל, וְכָלֵל וּפְרֵט וְכָלֵל
 18 בו', הגמרא כאן מקצרת ואינה מביאה את המשך לשון הברייתא,
 19 שנמשיכה לדרוש כפי שהובא לעיל שלומדים מהכלל דברים שהם
 20 כעין הפרט, ונתמעטו קרקעות עבדים ושטרות, עַד לסיים דברי
 21 הברייתא, שלענין הַקְּדָשׁ, 'רַעְהוּ' פְּתִיב, ובא למעט הקדש.
 22 שנינו במשנה: רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן בְּקַרְקַע וְאֵינֵן
 23 בְּקַרְקַע בו' ואין חכמים מודים לו, כיצד עשר גפנים טעונות מסרתי
 24 לך, והלה אומר אינן אלא חמש, רבי מאיר מחייב שבועת מודה
 25 במקצת, וחכמים אומרים כל המחובר לקרקע הרי הוא קרקע.
 26 הגמרא מבררת במה נחלקו רבי מאיר וחכמים. מדייקת הגמרא:
 27 מְכַלְל – מתוך מחלוקתם משמע, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר שֶׁכֵּן דְּבַר הַמְּחוּבֵּר
 28 לְקַרְקַע אֵינוּ נִחְשָׁב בְּקַרְקַע, ולכן הוא מחייב שבועה בגפנים
 29 המחוברות לקרקע, ואילו לדעת חכמים דבר המחובר לקרקע דינו
 30 כקרקע, ואם כן קשה, אֲדַמְיַלְגֵּי – עד שנחלקו רבי מאיר וחכמים
 31 בגפנים טעונות ענבים, לִפְלִגֵּי – יחלקו בגפנים סְרוּיקוֹת – ריקניות,
 32 שלדברי רבי מאיר אינם נחשבים כקרקע, ונשבעים עליהם, ולדעת
 33 חכמים נחשבים הגפנים כקרקע, ואין נשבעים עליהם.
 34 הגמרא מבארת את מחלוקתם באופן אחר: (אֵלֶּא) אֲמַר רַבִּי יוֹסִי
 35 בְּרַבִּי חֲנִינְא, הֵבֵא, בְּעֵנְבִים שִׁכְבַר הִגִּיעוּ לגמר גידולם והן עוֹמְדוֹת
 36 לְהַבְצֵר קְמִיפְלִגֵּי רַבִּי מֵאִיר וחכמים, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר, כיון שהם
 37 עומדות להיבצר כְּבִצּוּרוֹת דְּמִיִּין – הרי הן נחשבות כבצורות, ודין
 38 הפירות כמטלטלין, שנשבעים עליהם, ואילו רַבְּנֵן סָבְרִי, אף
 39 שהענבים עומדות להיבצר, כיון שעדיין לא נבצרו, לֹא כְּבִצּוּרוֹת
 40 דְּמִיִּין, ודינם כקרקע שאין נשבעים עליה, אבל המחובר לקרקע
 41 שאינו עומד להיבצר, כגון הגפנים עצמן, לדברי הכל הרי הוא
 42 כקרקע, ולפיכך נחלקו דווקא בגפנים טעונות ענבים.
 43 שנינו במשנה: יִצְאוּ שְׁבַמְדָּה וְשְׁבַמְשַׁקְל בו',
 44 כיצד, בית מלא מסרתי לך וכיס מלא מסרתי לך, והלה אומר אינו
 45 יודע אלא מה שהנחת אתה נוטל, פטור. זה אומר עד הזיו זה אומר
 46 עד החלוק, חייב.
 47 הגמרא מבארת באיזה אופן נאמר הדין שבמשנה: אֲמַר אַבְיִי, לֹא
 48 שָׁנִי דִּין זֶה, שהתובע 'בית מלא' אינו נחשב כתובע דבר שבמדה,
 49 אֵלֶּא באופן דְּאֲמַר לִיה הַתּוֹבֵעַ לִנְתַבֵּעַ 'בֵּית מְלֵא' קְתָם, ולא פירש
 50 לו לאיזה בית כוונתו, וכיון שלא ידוע לנו גודל הבית וכמה פירות יש
 51 בו נמצא שלא תבעו מדה ידועה, אֲכַל אִם אָמַר לִיה הַתּוֹבֵעַ לִנְתַבֵּעַ,
 52 'בֵּית זֶה מְלֵא מסרתי לך', דְּעִינָא מְעַנְיָה – הרי ידועה טענתו של
 53 התובע, וכיון שתבעו דבר שבמדה, אף אם ישיב הנתבע 'מה שהנחת
 54 אתה נוטל' הרי זו כפירה בדבר שבמדה, כיון שאם ימדדו כמה פירות
 55 יש בבית עכשיו נדע כמה חסר מטענת התובע, והרי זה דומה לאופן
 56 המבואר במשנה 'זה אומר עד החלוק זה עד הזיו חייב'.
 57 מקשה הגמרא: אֲמַר לִיה רַבָּא לאביי, אֵי הָכִי, שהתובע 'בית זה
 58 מלא' נחשב כתובע דבר שבמדה, אֲדַתְּנִי – עד ששנה התנא בסיפא,
 59 'זה אומר עד הזיו זה אומר עד החלוק חייב', לִפְלִגֵּי וְלִתְּנִי בְּיָדְךָ

משנה

1 משנתנו מביאה ארבעה דינים בענין משכון שאבד, בשנים מהם
 2 המלוה הוא שתובע את הלוה, ובשנים מהם הלוה תובע את המלוה:
 3 **הַמְלוּהָ אֶת הַכִּירוֹ עַל הַמְשָׁכּוֹן, וְאָבֵד הַמְשָׁכּוֹן, וְחַיִּיב הַמְלוּהָ לְשַׁלֵּם**
 4 **אֶת דְּמֵיו לְלוֹה או לנכותם מדמי ההלוואה, הדין הראשון: אָמַר לוֹ**
 5 **הַמְלוּהָ לְלוֹה סָלַע – ארבעה דינרים הַלְוִיתִיךָ עָלָיו – כנגד המשכון,**
 6 **וְשָׁקַל – ושני דינרים הָיָה שְׁוֵה הַמְשָׁכּוֹן, ונמצא שאתה עדיין חייב לי**
 7 **שני דינרים היתירים על שווי המשכון, וְאִילוּ הָלָה – הלוה אָמַר, לֹא**
 8 **כִּי, אֶלֹא אמנם סָלַע הַלְוִיתִנִי עָלָיו, כדברך, אך בשווי המשכון אני**
 9 **חולק עליך וְטוֹעֵן שֶׁסָּלַע הָיָה שְׁוֵה, ולא רק שקל, וכיון שאבד**
 10 **המשכון הפסדת את החוב, ואיני חייב לך כלום, פְּטוּר הַלוֹה**
 11 **משבועה כיון שהוא כופר בכל.**
 12 **הדין השני: אמר המלוה ללוה סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וְשָׁקַל הָיָה שְׁוֵה,**
 13 **כאופן הראשון, ועדיין אתה חייב לי שקל, וְהָלָה אָמַר, לֹא כִּי, אֶלֹא**
 14 **אמנם סָלַע הַלְוִיתִנִי עָלָיו, כדברך, וְשָׁלְשָׁה דִּינָרִים הָיָה שְׁוֵה**
 15 **המשכון, ואני חייב לך רק דינר אחד, חַיִּיב שבועת מודה במקצת על**
 16 **הדינר שכפר בו.**
 17 **הדין השלישי: אמר הלוה למלוה סָלַע הַלְוִיתִנִי עָלָיו, וְשָׁתִּים – ושתי**
 18 **סלעים הָיָה הַמְשָׁכּוֹן שְׁוֵה, ונמצא שלא רק שנפטרתי מכל החוב,**
 19

20 אלא אתה חייב לשלם לי את הסלע הנוסף שהיה שוה המשכון יותר
 21 מהחוב, וְהָלָה אָמַר, לֹא כִּי, אֶלֹא סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, כדברך, וְרַק
 22 סָלַע הָיָה הַמְשָׁכּוֹן שְׁוֵה, ולא יותר, ואמנם נפטרת מכל החוב, אך אני
 23 איני חייב להוסיף לך מאומה, פְּטוּר הַמְלוּהָ מִשְׁבֻּעָה, כיון שכפר
 24 בכל.
 25 הדין הרביעי: אמר הלוה למלוה סָלַע הַלְוִיתִנִי עָלָיו, וְשָׁתִּים הָיָה
 26 שְׁוֵה, ונמצא שאתה חייב לשלם לי סלע נוסף שהיה המשכון שוה
 27 יותר מהחוב, וְהָלָה אָמַר לֹא כִּי, אֶלֹא סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וְחַמִּשָּׁה
 28 דִּינָרִים הָיָה שְׁוֵה, ואיני חייב לך אלא דינר אחד, חַיִּיב הַמְלוּהָ שְׁבֻעַת
 29 מודה במקצת שאינו חייב יותר מהדינר שהודה בו.
 30 מסיימת המשנה: וְכִּי מִשְׁנֵיהֶם הוּא שֶׁנִּשְׁבַּע עַל שְׁוֵי הַמְשָׁכּוֹן, כִּי
 31 שְׁהַפְקָדוֹן [–המשכון] הִיָּה אֶצְלוֹ, והיינו המלוה ששמר על המשכון.
 32 משום שאם נחייב את הלוה שבועה, שְׁמַא יִשְׁבַּע זֶה – הלוה, שהיה
 33 המשכון שוה כדבריו, ולאחר מכן יוֹצִיא הָלָה – המלוה, אֶת הַפְּקָדוֹן,
 34 שימצאנו, ושמא לא דקדק הלוה בשומתו של המשכון, ולכשיוציא
 35 המלוה את המשכון ויוכיח שאין האמת כדברי הלוה בטענתו כמה
 36 היה שוה המשכון, יתברר ששיקר הלוה בשבועתו, ועל ידי כך יפסל
 37 לעדות ולשבועה.

גמרא

1 שנינו בסוף המשנה: זמי נשבע, מי שהפקדון אצלו, שמא ישבע זה
2 ויוציא הלה את הפקדון.
3 מבררת הגמרא: אהיאי – על איזה חלק מהמשנה נאמר דין זה,
4 שהמלוה הוא שנשבע, אילימא אסיפא – אם נאמר שדברים אלו
5 נאמרו על הסיפא, שהלוה תובע מהמלוה סלע שהיה המשכון שה
6 יותר מהחוב, והמלוה משיב לו שהיה שוה רק דינר אחד יותר מהחוב,
7 ועל זה אמרה המשנה שתיקנו חכמים שישבע המלוה ולא הלוה, אם
8 כן קשה, לשם מה הוצרכו חכמים לתקן זאת, ותיפוק ליה דשבוועה
9 נגי מלוקה – והרי אף ללא תקנה זו השבוועה מוטלת על המלוה, שהרי
10 הוא הנתבע, וכיון שהודה במקצת נתיחייב שבוועה מדאורייתא, ואילו
11 מלשון המשנה נראה שרק תקנת חכמים היא שהמלוה נשבע.
12 מבארת הגמרא: אמר שמואל, ארישא – דברים אלו נאמרו על
13 הרישא של המשנה, כפי שתבאר הגמרא בסמוך. וכן אמר רבי חייא
14 בר רב, ארישא. וכן אמר רבי יוחנן, ארישא. ומאי רישא – על איזה
15 חלק מהרישא נאמר דין זה, והרי יש שני אופנים ברישא, ואין לפרש
16 שהכוונה לאופן הראשון שברישא, שהרי שם הלוה כופר בכל ופטור
17 משבוועה, אלא הכוונה לסיפא דרישא – לאופן השני של הרישא,
18 שאמר המלוה ללוה סלע תלויתך עליו – על המשכון, ושקל – חצי
19 סלען היה שוה, והלה – הלוה אומר, לא כי, אלא סלע תלויתני
20 עליו, ושלישה דינרין היה שוה, ואינו חייב לך אלא דינר, תיב
21 שבוועת מודה במקצת, דמעיקר הדין שבוועה גבי לוח היא – השבוועה
22 מוטלת על הלוה, שהוא הנתבע שהודה במקצת, ושקלוקה רבן
23 מלוקה ושדיוה אמלוקה – ונטלו חכמים את השבוועה מהלוה והטילה
24 על המלוה, מחמת הטעם המבואר במשנה, שמא לאחר השבוועה
25 יוציא המלוה את הפקדון, ויוכיח שנשבע הלוה לשקר, ויפסל לעדות
26 ולשבוועה.
27 הגמרא מביאה ביאור אחר במשנה. אומרת הגמרא: והשתא – ועתה,
28 דאמר רב אשי במסכת בבא מציעא (לה) דקנימא לן – שאנו נוקטים
29 להלכה, ששניהם צריכים להשבע, זה נשבע שאינה ברשותו –
30 המלוה נשבע שאין המשכון ברשותו, וזה – הלוה נשבע כמה היה
31 המשכון שוה, ועתה אי אפשר לפרש שאלת המשנה 'מי נשבע'
32 כפשוטה, שהרי שניהם נשבעים, אלא יש לפרש דהכי קאמר התנא
33 של המשנה, מי משניהם נשבע תחלה, מי שהפקדון אצלו – המלוה
34 שהמשכון היה אצלו צריך להשבע תחילה שעתה אין המשכון
35 ברשותו, ורק לאחר מכן ישבע הלוה כמה היה המשכון שוה, שאם
36 לא כן יש לחשוש שפא ישבוע זה – הלוה כמה היה המשכון שוה,
37 ולאחר מכן יוציא הלה – המלוה את הפקדון, ויתברר שנשבע
38 לשקר ויפסלנו לעדות ולשבוועה.
39 הגמרא דנה במדת האחריות שיש למלוה על המשכון: אמר שמואל,
40 האי מאן דאזיפיה אלפא זווין לחבריה – מי שהלוה לחבירו אלף זה,
41 ומשבין ליה קתא דמגלא – ונתן הלוה למלוה משכון דבר מועט, כגון
42 קת – בית יד של מגל, אמר קתא דמגלא, אמר אלפא זווין – אם
43 אבד למלוה אותו קת של מגל שנתן לו הלוה, איבד בכך את אלף
44 הזווין של החלואה, ואף על פי שאותו בית יד היה שוה סכום מועט
45 בלבד. והטעם, כיון שקיבלו המלוה בתורת משכון, קיבל על עצמו
46 שלא יוכל לגבות את החוב כל זמן שלא יחזירונו ללוה, ולא יוכל
47 לפטור עצמו בתשלום דמי המשכון. מוסיף שמואל ואומר: אכל
48 תרתי קתאני – אבל אם קיבל המלוה למשכון שתי קתות של מגל,

1 ואבדה אחת מהם, לא – אין המלוה מפסיד אפילו מחצית מהחוב,
2 שאין אומרים שקיבל כל קת כנגד חמש מאות זוז ואם אבדה אחת
3 מהם הפסיד חמש מאות זוז, כיון שלא פירש שמקבל כל קת בעד חצי
4 מהחוב, אלא אומרים שקיבל את שתייהם יחד כמשכון אחד, וכל זמן
5 שחלק מהמשכון קיים יכול להחזירו ללוה, ומה שנחסר מהמשכון,
6 והיינו הקת האחת, ישלים בדמים, ויגבה את החוב.
7 הגמרא מביאה דעה החולקת: ורב נהמן אמר, אפילו אם קיבל
8 המלוה תרתי קתאני – שתי קתות למשכון, הרי כל אחת מהן
9 עומדת במקום מחצית מהחוב, ולכן, אמר קתא – אם אבדה אחת
10 מהם, אמר המש מוא – הפסיד המלוה חמש מאות זוז, דהיינו מחצית
11 מהחוב, אמר אידך – ואם אבדה גם הקת השניה, אמר בוקליה –
12 הפסיד המלוה את כל החוב, ואף שהמלוה לא אמר כן בפירושו, מכל
13 מקום מסתבר שקיבל כל קת כמשכון בפני עצמו על חצי חוב, ולפיכך
14 על כל קת שאבדה מפסיד חצי מהחוב. מוסיף רב נחמן ואומר: אכל
15 אם נתן הלוה למלוה למשכון קתא ונסכא – קת וחתיבת כסף
16 מותכת, לא – אין אומרים שקיבל את הנסכא כנגד חצי מהחוב, כיון
17 שנסכא הוא דבר שעשוי המלוה לגבות בו את חובו, ולכן אנו
18 אומדים דעתו שלא קיבלו אלא כנגד שוויו, ואם אבד הנסכא הפסיד
19 מהחוב את שווי הנסכא בלבד, ואם אבדה הקתא הפסיד שאר החוב.
20 הגמרא מביאה דעה החולקת אף בענין זה: נהרדעי אמרי, אפילו אם
21 נתן הלוה למלוה למשכון קתא ונסכא, אם אמר המלוה את הנסכא,
22 אמר פלגא – הפסיד חצי מהחוב, אמר קתא – ואם אבדה גם הקת,
23 אמר בוקליה – הפסיד את כל החוב.
24 מקשה הגמרא על שיטת שמואל: תנן במשנתנו, אמר המלוה ללוה
25 סלע תלויתך עליו – על המשכון ושקל – חצי סלע היה שוה
26 המשכון, ונמצא שאתה חייב לי עוד שקל, והלה – הלוה אומר, לא
27 כי, אלא סלע תלויתני עליו ושלישה דינרין היה שוה, ואינו חייב
28 לך אלא דינר, תיב הלוה להשבע שבוועת מודה במקצת ששווי
29 המשכון היה כדבריו, ולדברי שמואל קשה, לימא ליה – יאמר הלוה
30 למלוה, הא קבילתיה – הרי קבלת על עצמך את המשכון כנגד כל
31 החוב, וכיון שאבד המשכון הפסדת את כל החוב ואין לך עלי שום
32 תביעה.
33 מתרצת הגמרא: מתניתין דבפריש – משנתנו עוסקת באופן
34 שהמלוה פירש בשעת קבלת המשכון שמקבל אחריות רק כנגד
35 שוויו, ולא יותר, ואילו שמואל דיבר בדלא פריש – באופן שהמלוה
36 לא פירש, אלא קיבלו בסתם, שבוזה אנו אומרים שמן הסתם קיבל את
37 המשכון כנגד כל החוב.
38 הגמרא מבררת אם נחלקו תנאים במחלוקת זו. מבררת הגמרא:
39 לימא בתנאי – שמא נאמר שדינו של שמואל תלוי במחלוקת תנאים,
40 שנינו בברייתא, המלוה את חבירו על המשכון – שנתן הלוה למלוה
41 משכון תמורת החלואה, ואמר המשכון, ישבע המלוה שאבד
42 המשכון רבא בפשיעה, ויפול את מעותיו מהלוה, דברי רבי
43 אליעזר. ולא עקיבא אומר, יכול הוא שיאמר לו הלוה למלוה,
44 בלום תלויתני אלא על המשכון – הרי לא תלויתני אלא תמורת
45 המשכון, וכיון שאמר המשכון אבדו מעותיך. מסיימת הברייתא,
46 אכל המלוה לחבירו אלף זוז בשטר, והניח משכון בידו מלבד
47 השטר, לדברי הכל אם אמר המשכון אבדו מעותיך. ויש לברר,
48 היכי דמי – באיזה אופן עוסקת הברייתא, אי דשני שיעור זווין – אם
49 באופן שהמשכון שוה כשיעור החוב,

המשך ביאור למס' שבועות ליום רביעי עמ' ב

1 לחוד, ואין צריך להביא עדים ששכרו בעל הבית ועשה מלאכתו,
2 שאם לא כן, גם ברישא יהיה צריך התנא להוכיח שעל השכיר להביא
3 ראייה, ומבואר שלא כדברי רב ושמואל שהעמידו משנתנו דווקא
4 בשכרו בעדים.
5 דוחה הגמרא: אמר רב נהמן בר יצחק

1 שקצץ לו שתים, נאמן בעל הבית שלא קצץ אלא אחת.
2 מדייק רב ששה: הא מדיסיפא בראיה הוי – והלא מכר שנינו בדין
3 האמור בספא שאין השכיר נוטל עוד סלע אלא בראיה, משמע שמה
4 שנינו ברישא שאם טוען בעל הבית שכבר נתן לו שכרו, הדין הוא
5 שנשבע השכיר ונטול שכרו, היינו בלא ראייה, והיינו שדי בשבוועה